

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการบริการด้านการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

School Administrators' Competency in using the Information Communication and Technology for Supporting the Administration and Management of Education in School Under the Office of Educational Service Area 1

พานูวัฒน์ สิงห์หาญ¹⁾ และ ดร. วัลลภา อาริรัตน์²⁾

Panuwat Singhan¹⁾ and Dr. Wallapha Ariratanana²⁾

¹⁾สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Department of Educational Administration, Faculty of Education, Khon Kaen University

²⁾รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Associate Professor, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Khon Kaen University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการบริการด้านการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 และ 2) ศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการบริการด้านการศึกษา การวิจัยมีสองระยะคือ ระยะแรกเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ในปีการศึกษา 2556 จำนวน 333 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่สองเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม โดยกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้คือคู่มือประกอบการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการบริการด้านการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ด้าน ICT มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการสร้างสังคมเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
2. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ด้าน ICT พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรระดมทรัพยากรเพื่อจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ออนไลน์และ พัฒนาศักยภาพของครูด้านการใช้ ICT และเขตพื้นที่การศึกษาควร สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ซ่อมบำรุงและจัดหา Software Open Source เพื่อให้ครูได้ใช้ประโยชน์

ร่วมกัน ด้านการสร้างสังคมเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการในเรื่อง 1) การกระตุ้นกลุ่มเครือข่ายการเรียนรู้ออนไลน์ให้เข้าไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ ส่งข่าวสารที่เป็นประโยชน์ 2) ให้ความรู้แก่บุคลากรเกี่ยวกับจรรยาบรรณนักวิชาการในการสืบค้นและอ้างอิงข้อมูล และ 3) ส่งเสริมการสร้างและใช้ประโยชน์ เว็บไซต์การจัดการความรู้ออนไลน์ (KM) ในโรงเรียน ด้านการบริหารจัดการเรื่องลิขสิทธิ์และการพัฒนาระบบ ICT พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความรู้แก่ครูและนักเรียน เกี่ยวกับ พรบ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และ ร่วมมือกับหน่วยงานให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้ ICT ให้กับทางโรงเรียน ด้านการประยุกต์ใช้ระบบ ICT เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหาร พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้บุคลากรทราบถึงประโยชน์ของการนำICTมาในการบริหารงาน และเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดใช้ความสามารถด้านICTเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลงานบุคลากร และด้านการพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา อย่างบูรณาการ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาสารสนเทศในการบริหารจัดการ และ เขตพื้นที่การศึกษาควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อเป็นพี่เลี้ยงด้านการใช้ ICT

คำสำคัญ : สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร,สนับสนุนการบริหารจัดการ และการบริการด้านการศึกษา

Abstract

The objectives of this research were : 1) to study the School Administrators' Competency in using the Information Communication and Technology for supporting the administration and management of Education in school, under jurisdiction of the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 1, and 2) to study the recommendations for guidelines in developing the School Administrators' Competency in using the Information, Communication, and Technology for supporting the administration and management. There were 2 Phases of research : Phase 1, was Survey Research. The samples were 333 persons of school administrators and teachers in schools under jurisdiction of the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 1 during 2013 school year. The instrument was 5 Level Rating Scale. Data were analyzed by statistic as the Percentage, Mean, and Standard Deviation. Phase 2, was the Qualitative Research by Focus Group Discussion. The target group consisted of 7 experts. The instrument was the handbook of Focus Group Discussion. Data were analyzed by Content Analysis.

The research findings found that:

1. For the school administrators' competency in using the Information Communication and Technology for supporting the administration and management in Education of schools, under jurisdiction of the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 1, found that in overall, was in "High" level. The establishment of learning source of ICT with the Highest level of Mean value, and the social development for creative sharing with the Lowest level of Mean value.

2. For the guidelines in developing the school administrators' competency, were: For the establishment of learning source in ICT, found that the administrators should collect the resources to enhance the establishment of learning source online and development of teachers in the use of ICT and the Educational Service Area should support the establishment of a maintenance center and recruitment software open

source that teacher's sharing benefits. For the development of society for creative sharing, found that the administrators should 1) motivation with social network alliance for sharing regularly and send news helpful, 2) educate the teacher and student about the ethics of academics in searching and reference data, and 3) promote the creation and use of Knowledge Management (KM) website online in school. For the administration and management of copyright and ICT System Development, found that the administrators should be to educate teachers and students about Computer-Relate Crime Act B.E. 2550 (2007) and Partnerships with the external organization with potentiality in ICT to provide training as well as knowledge for teachers and students. For the application in using the ICT System as an important tool of administration, found that the administrators should clarification publicity to personnel know the benefits of adopting ICT in administration and the Educational Service Area and administrators should determine the ability of ICT as part of evaluation personnel. For the integrated development of data base in Information Communication and Technology of Education aspect, found that the administrators should be budget appropriation for the development of Management Information Systems and the Educational Service Area should Partnerships with the external organization for the use of ICT as a mentor.

Keywords: school administrators' competency using the ICT supporting the administration and management

บทนำ

โลกาภิวัตน์ทำให้การติดต่อสื่อสารมีความสะดวกรวดเร็วเกิดการศึกษาเรียนรู้ที่ไร้ขีดจำกัด การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้องค์กรต่างๆ มีความเจริญก้าวหน้า ดังพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ที่ว่า "...การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนา ความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยมและคุณธรรมของบุคคลเพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพและประสิทธิภาพ เมื่อบ้านเมืองประกอบไปด้วย พลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศชาติ ก็ย่อมทำได้โดยสะดวกราบรื่นได้ผลที่แน่นอน และรวดเร็ว..." [1] องค์กรต่างๆ จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมและพัฒนาตัวเองอยู่เสมอเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบันและทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ [2] โดยที่มนุษย์เป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนการทำงานต่างๆ ขององค์กรให้ไปสู่ความสำเร็จ สมรรถนะถือเป็นคุณลักษณะที่สำคัญและแตกต่างของแต่ละบุคคล ซึ่งมีผลต่อการนำองค์กรไปสู่จุดมุ่งหมายได้ และในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศ

และการสื่อสารมีบทบาทสำคัญต่อการบริหารจัดการและการบริการด้านการศึกษา

จากการศึกษาประสิทธิภาพการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในภาพรวมของประเทศอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีด้านที่ต้องปรับปรุงคือ ด้านการบริหารจัดการ[3] สอดคล้องกับการศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นซึ่งพบว่า ระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง [4] ดังนั้นแนวทางการส่งเสริมผู้บริหารสถานศึกษาให้มีสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการบริการด้านการศึกษา จะส่งผลต่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของนักเรียนและโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ และการบริการด้านการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ และการบริการด้านการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยระยะแรก เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการบริการด้านการศึกษา

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ปีการศึกษา 2556 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 163 โรงเรียน มีจำนวนทั้งสิ้น 1,759 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 176 คน และครูผู้สอนจำนวน 1,583 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการเปิดตารางขนาดของกลุ่มตัวอย่างสำหรับศึกษาค่าเฉลี่ยของประชากร ระดับความเชื่อมั่น 95% ของศิริชัย กาญจนวาสี [5] ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 333 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ตามอำเภอและทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ระหว่างครูกับผู้บริหารสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ใน 5 ด้าน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนประยุกต์ตามแนวทางของ

บุญชม ศรีสะอาด [6] ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะทางเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ส่งเสริมสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ได้ค่า IOC มีค่าระหว่าง 0.60 - 1.00

2. หาความเชื่อมั่น ของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในอำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำนวน 30 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient :) ของครอนบาค และคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นอีกครั้งหลังจากนำไปใช้จริง ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.994

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

2. วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 ระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการบริการด้านการศึกษา โดยใช้ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

3. วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทางเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ส่งเสริมสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการบริการด้านการศึกษา จากคำถามปลายเปิด เป็นความถี่ และตารางประกอบคำบรรยาย

การวิจัยระยะที่สอง เป็นการศึกษาข้อเสนอแนะทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการบริการด้านการศึกษา

กลุ่มเป้าหมาย ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากตำแหน่ง บทบาทหน้าที่ ความรอบรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้กลุ่มเป้าหมายทั้งหมด 4 กลุ่ม จำนวน 7 คน ประกอบด้วย กลุ่มนโยบาย ได้แก่ ผู้อำนวยการและศึกษานิเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1 จำนวน 2 คน กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนในฝันและผู้บริหารที่มีประสบการณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จำนวน 2 คน และกลุ่มครูผู้สอน ได้แก่ ครูผู้รับผิดชอบงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา จำนวน 2 คน และกลุ่มนักวิชาการ ได้แก่ อาจารย์ที่สอนในระดับอุดมศึกษาจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอโดยเขียนเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการบริการด้านการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ด้าน ICT ด้านการพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาอย่างบูรณาการด้านการประยุกต์ใช้ระบบ ICT เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหาร ด้านการบริหารจัดการเรื่องลิขสิทธิ์และการพัฒนาระบบ ICT และ ด้านการสร้างสังคมเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

2. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ และการบริการด้านการศึกษา ที่สำคัญมีดังนี้ 1) ด้านการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ด้าน ICT ผู้บริหารสถานศึกษาควรระดมทรัพยากรเพื่อจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ออนไลน์และ พัฒนาศักยภาพของครูด้านการใช้ ICT และเขตพื้นที่การศึกษาควรสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ซ่อมบำรุงและจัดหา Software

Open Source เพื่อให้ครูได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน 2) ด้านการสร้างสังคมเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการกระตุ้นกลุ่มเครือข่ายการเรียนรู้ออนไลน์ให้เข้าไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้และส่งข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ สนับสนุนให้ความรู้แก่บุคลากรเกี่ยวกับจรรยาบรรณนักวิชาการในการสืบค้นและอ้างอิงข้อมูล และ ส่งเสริมการสร้างและใช้ประโยชน์เว็บไซต์การจัดการความรู้ออนไลน์ (KM) ในโรงเรียน 3) ด้านการบริหารจัดการเรื่องลิขสิทธิ์และการพัฒนาระบบ ICT พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความรู้แก่ครูและนักเรียน เกี่ยวกับ พรบ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และ ร่วมมือกับหน่วยงานให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้ ICT ให้กับทางโรงเรียน 4) ด้านการประยุกต์ใช้ระบบ ICT เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหาร พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้บุคลากรทราบถึงประโยชน์ของการนำ ICT มาในการบริหารงาน และ เขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดให้ความสามารถด้าน ICT เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลงานบุคลากร และ 5) ด้านการพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาอย่างบูรณาการ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาสารสนเทศในการบริหารจัดการ และ เขตพื้นที่การศึกษาควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อเป็นพี่เลี้ยงด้านการใช้ ICT

อภิปรายผลการวิจัย

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการบริการด้านการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพจากทางเขตพื้นที่การศึกษาด้าน ICT อย่างต่อเนื่อง และโรงเรียนส่วนมากตั้งอยู่ใกล้อำเภอเมืองขอนแก่นซึ่งมีพร้อมในด้านต่างๆ เนื่องจากเป็นศูนย์กลางการศึกษาเรียนรู้ การคมนาคมของภูมิภาคหนึ่งนั้นกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินนโยบายในการ

พัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษา และมีความพยายามที่จะบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกับการจัดการศึกษาโดยการนำICTมาประยุกต์ในการศึกษาทุกระดับตามแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของกระทรวงศึกษาธิการและจุดเน้นของนโยบายที่สำคัญของกระทรวงศึกษาธิการ ปี พ.ศ. 2556 นั้นคือการเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพผู้ศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เป็นประโยชน์ในการยกระดับคุณภาพการศึกษา ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้บริหารต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอๆในด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในภาวะกาลปัจจุบัน สอดคล้องกับ[9]ที่พบว่าสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษาของโรงเรียนด้านที่สำคัญคือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการบริหารทั่วไปและด้านการส่งเสริมการเรียนรู้และสอดคล้องกับ[4]ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียนในโรงเรียนอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศในการวางแผนประกอบการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน และนอกจากนั้นแล้วสิ่งสำคัญประการหนึ่งก็คือการที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องจากเขตพื้นที่การศึกษาทั้งจากโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและการกำกับติดตามผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ของเขตพื้นที่การศึกษา

ด้านการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ด้าน ICT จากผลการวิจัยพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารโรงเรียนมีความพยายามในจัดหาคอมพิวเตอร์หรือแท็บเล็ต หรืออุปกรณ์ICTที่มีความสำคัญจำเป็นต่อการทำงานมาใช้ในสถานศึกษาที่เห็นได้อย่างเป็นรูปธรรม หนึ่งการที่ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ICTในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล หรือการจัดการเรียนรู้ของครูและการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ก็เป็นปัจจัยสำคัญเช่นเดียวกัน หนึ่งผู้บริหารวางแผนผสานความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

จัดตั้งแหล่งเรียนรู้ด้าน ICT ภายในสถานศึกษาก็แสดงให้เห็นความสามารถด้านการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรมจากมุมมองของครูและผู้บริหารเองที่ผู้วิจัยค้นพบจากการเก็บข้อมูลในระยະที่หนึ่งที่ สอดคล้องกับผลการวิจัยในระยະที่สองที่ผู้ทรงคุณวุฒิระบุว่า “โรงเรียนในสังกัด สพป.ขอนแก่น เขต 1 ส่วนใหญ่มีคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้และบริการอินเทอร์เน็ตอยู่เกือบทุกโรงเรียน” ทั้งนี้สาเหตุประการหนึ่งเนื่องด้วยปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่งได้รับการสนับสนุนการจัดสรรคอมพิวเตอร์ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ ICT จากภาครัฐที่จัดสรรเงินงบประมาณเพื่อพัฒนาเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อการศึกษาและพัฒนา ICT เพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับผู้บริหารในปัจจุบันต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเองด้าน ICT สอดคล้องกับ [7] ที่พบว่า ผลการติดตามผลการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกี่ยวกับการนำความรู้ไปพัฒนาการปฏิบัติงานหลังการพัฒนา 1 เดือนนั้นทำให้ผู้บริหารสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ในระดับ “มากที่สุด” ผู้บริหารที่ได้รับการอบรมพัฒนาเหล่านั้นสามารถวางแผนและนำแผนการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ สามารถจัดหาระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อการบริหารจัดการ มีการบูรณาการห้องปฏิบัติการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษาที่หลากหลาย ซึ่งผู้บริหารได้มองเห็นความสำคัญของการจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานที่ดีก่อนที่จะจัดหาระบบคอมพิวเตอร์มาใช้งานในสถานศึกษา ดังที่ [8] ได้ทำการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารโรงเรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” แล้วพบว่าองค์ประกอบด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานที่ต้องพร้อมที่สุด สำหรับโรงเรียน สอดคล้องกับ [10] ที่กล่าวว่าปัจจุบันการบริหารจัดการและรูปแบบของการศึกษาจะเปลี่ยนไปในรูปดิจิทัลที่เป็นลักษณะของการให้บริการบนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รูปแบบดังกล่าว

ได้แก่หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วารสารอิเล็กทรอนิกส์และฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ที่ให้บริการอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้รูปแบบของการศึกษาที่กำลังเปลี่ยนไปนั้นเพื่อจะเป็นการประหยัดกระดาษ และประเด็นสำคัญคือเพื่อผู้ใช้สามารถเข้าถึงเนื้อหาสาระหรือความรู้ได้ตลอด 24 ชั่วโมง ไม่จำกัดทั้งเวลา สถานที่และรูปแบบของการใช้นั้นเอง

ส่วนประเด็นที่ว่าผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีศูนย์บริการซ่อมแซม บำรุงรักษาระบบและอุปกรณ์ ICT ภายในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ลำดับสุดท้ายนั้นจากการสนทนากลุ่มพบว่าสาเหตุประการหนึ่งนั้นเกิดมาจากการที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ได้มีศูนย์ซ่อมและบำรุงรักษาระบบ ICT โดยผู้รับผิดชอบอยู่ที่ศูนย์เครือข่ายและเขตพื้นที่การศึกษาอยู่แล้ว ทำให้ในส่วนของโรงเรียนเองจึงไม่จำเป็นต้องมีศูนย์ซ่อมแซม บำรุงรักษาระบบ เพื่อลดการทำงานที่ซ้ำซ้อนและลดภาระงานลดค่าใช้จ่ายของทางโรงเรียน

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่าด้านการสร้างสังคมเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการสร้างสังคมเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญจำเป็นอย่างยิ่งในองค์กรในยุคปัจจุบันที่กระแสสังคมออนไลน์กำลังแพร่ขยายอย่างมาก การเผยแพร่ข้อมูลและการกระจายข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว ถ้าไม่มีการจัดการที่ดี หรือไม่ใช้ไปในเชิงสร้างสรรค์แล้วจะก่อให้เกิดผลเสียต่อองค์กรในทางตรงกันข้ามถ้าหากผู้บริหารมีสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีด้านดังกล่าวนี้ไปในเชิงสร้างสรรค์จะก่อให้เกิดเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ทุกคนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน มีคุณค่าต่อองค์กรอย่างมหาศาลเช่นกัน ซึ่งผู้วิจัยเห็นพ้องกับแนวทางของการสนทนากลุ่มที่ว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรผสมผสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในลักษณะพหุภาคี(บ้าน โรงเรียน วัด อบต.หรืออปท.) เพื่อประชุมและแลกเปลี่ยนอย่างสม่ำเสมอ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้รางวัล พร้อมทั้งติดตามความเคลื่อนไหวต่างๆ ของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งให้ขวัญและกำลังใจแก่กลุ่มเครือข่ายต่างๆ อย่างสม่ำเสมอและเท่าเทียม 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม

การให้ความรู้เรื่องการเข้าใช้งานในกลุ่มเครือข่ายสังคมออนไลน์/เว็บไซต์ อย่างมีจิตสำนึกและรับผิดชอบ และ 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการสร้างเว็บไซต์รวมองค์ความรู้ อาทิเช่น เว็บไซต์จัดการความรู้ออนไลน์อย่างเว็บKMในโรงเรียน และนอกจากนี้แล้วผู้วิจัยเห็นว่าเขตพื้นที่การศึกษาควรเข้ามาเป็นพี่เลี้ยงด้วยการฝึกอบรมให้ความรู้ พร้อมทั้งกำกับติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ในขณะเดียวกันต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อเวลาจัดการเรียนการสอนของครูด้วย

2. จากการวิจัยพบว่าด้านการสร้างสังคมเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ในมุมมองของผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งแตกต่างจากของมุมมองของครูที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรจะต้องแสดงพฤติกรรมในการส่งเสริมสนับสนุนการสร้างสังคมเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ อย่างเป็นรูปธรรมและให้คุณครูได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนตั้งแต่การวางแผน การระดมความคิด รวมไปถึงการลงมือปฏิบัติ

3. จากผลการวิจัยพบข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการบริการด้านการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมดังนี้คือ เขตพื้นที่การศึกษา 1) ควรสนับสนุนจัดตั้งศูนย์ซ่อมบำรุงรักษา อุปกรณ์ไอซีทีที่เป็นรูปธรรม โดยศูนย์ดังกล่าวต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถคอยให้การดูแลช่วยเหลือ ตลอดจนให้คำปรึกษาแก่โรงเรียนในสังกัด ทั้งการให้ความรู้ควบคู่กับการดูแลรักษา 2) ควรกำหนดนโยบายการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านไอซีทีอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่องและทั่วถึงทุกคนโดยต้องมีการตรวจสอบการเข้าอบรมตามสภาพจริง พร้อมทั้งมีการติดตามผลการอบรมหลังการพัฒนา 3) สถานศึกษา แต่ละแห่งควรมีการผสมผสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาที่ทำงานในลักษณะเครือข่ายเพื่อดูแลช่วยเหลือกันและกันเพื่อขจัดปัญหา

ความขาดแคลนทรัพยากรหรือบุคลากรที่มีไม่เพียงพอหรือไม่มีความพร้อม 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ พร้อมทั้งแสดงออกถึงภาวะผู้นำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเห็นถึงความจริงจัง จริงใจและเอาใจใส่ต่อการนำ ICT มาใช้แก้ปัญหาหรืออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน 5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ หรือเว็บไซต์ในเชิงสร้างสรรค์เพื่อให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และมีภูมิคุ้มกันจากภัยหรือสื่อที่ไม่พึงประสงค์แก่นักเรียนข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน 6) ผู้บริหารควรสนับสนุนการให้ความรู้ที่เท่าทันต่อ พบ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 พร้อมทั้งส่งเสริมการพัฒนาทักษะและเจตคติที่ดีต่อการใช้ระบบ ICT อย่างมีจิตสำนึกรับผิดชอบแก่ผู้เรียน ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำกรอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไปพัฒนาตัวบ่งชี้การพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนชน ในลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการ สำหรับด้าน ที่อยู่ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ อาทิเช่น สมรรถนะด้านการสร้างสังคมเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เป็นต้น

2. ควรจะมีการใช้สถิติเชิงอ้างอิง เพื่อทำการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่เกี่ยวกับความแตกต่างหรือความสัมพันธ์ของระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนแต่ละขนาด เช่น ขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] CAMEL His Majesty King Bhumibol Adulyadej. In the graduation ceremony Chulalongkorn University; 1985.
- [2] Wallapha Ariratana. Lecture notes 218716 Department of Organization and Organizational Development in Education Administration. Bangkok: Faculty of Education Khon KaenUniversity; 2013.
- [3] Suttanu Sri Sai et al. Effective using of electronic media and computers to education in basic education; 2004.
- [4] Pisamai Chaiwiset. Using of information technology for the schools in the Muang district, Khon Kaen province. The Master of Education degree in independent studies. Department of Educational Administration ,Faculty of Education, Khon Kaen University; 2004.
- [5] Sitichai Kanjanawasri, Taweewat Pitayanon and Direk Srisukkho. Choosing appropriate statistical tool for research. (5th edition). Bangkok: Chulalongkorn University; 2008.
- [6] Bunchom Srisaat. Preliminary research. Edition 9: Bangkok: Surweeriyasam; 2011.
- [7] Suthasinee Sawangsri. Development the information technology of leadership and communication of basic education administrator in northeast. Thesis Degree: Doctor of Philosophy, Department of Administrative Leadership Education. Library and Information Technology High School Nakhornrachasima Rachabhat University; 2011.
- [8] Sakda Panpeng. Administration schools using information and communication technology to improve the quality of education in basic education. Master of Education Program, Department of Educational Administration, Graduate School Ubonrachatanee Rachabhat University; 2012.

- [9] Nattawut Teeraporames. Conditions of using the information technology and communication in school project "One district one dream school". The Office of Education Khon Kaen Area 1, The thesis of Master of Education . Department of Educational Administration , Graduate school ,Khon Kaen University; 2006.
- [10] Yuen Poovarawan. ICT and education reform two decades lectures conferences. "ICT for Education, Thailand" (ICTEd 2009) "Creating People Thailand has a quality lifelong learning" at Computer Service Building, Kasetsart University; 2009.